

HASTA HAKLARI BAĞLAMINDA HANGİ HAKLAR VARDIR?

I. Genel Olarak

1. Hasta Kavramı

Hasta Hakkı kavramını tanımlayabilmek için öncelikle “hasta” ve “hak” kavramlarının açıklanması gerekmektedir.

Hastanın kim olduğunu anlayabilmek için ise öncelikle sağlığı ve hastalığı tanımlamak gerekir. Dünya Sağlık Örgütü'nün Anayasası'nda, “Birleşmiş Milletler Beyannamesine uygun olarak bu Anayasaya bağlı olan Devletler, tüm milletlerin mutluluğu, uyumlu ilişkileri ve güvenliği için aşağıdaki ilkelerin temel olduğunu ilan ederler:

- Sağlık, sadece hasta veya sakat olmama hali değil, fiziksel, ruhsal ve sosyal açıdan iyi olma halidir.....”

Şeklindeki düzenleme ile “Sağlığın” tanımı yapılmıştır.

Dünya Sağlık Örgütü, “Hastalığı” ise “..Organizmanın yaralanması yada çeşitli nedenlerle homeostatik dengenin bozulması olup, beraberinde fizyolojik, psikolojik, sosyal ve ekonomik sorunları da olan bir durum...” olarak tanımlamıştır.¹

2. Hasta Hakları Kavramı

1998 Tarihli T.C. Hasta Hakları Yönetmeliği hasta haklarının tanımını yapmıştır. HHY m.4'e göre “e) Hasta hakları: Sağlık hizmetlerinden faydalanma ihtiyacı bulunan fertlerin, sırf insan olmaları sebebiyle sahip buldukları ve T.C. Anayasası, milletlerarası andlaşmalar, kanunlar ve diğer mevzuat ile teminat altına alınmış bulunan haklarını...ifade eder.” düzenlemesinden de anlaşılacağı üzere hasta hakları insan hakları kavramının sağlık alanındaki uygulaması olarak karşımıza çıkan ve karşılanması zorunlu olan temel gereksinimleri ifade eder.²

Kişi sağ ve tam doğum ile birlikte kişilik kazanmakta ve o andan itibaren insan haklarına sahip olmaktadır. İnsan Hakları'nın özünü oluşturan çekirdek haklardan biri de kuşkusuz ki “**Yaşama Hakkı**”dır ve hasta hakları hem uluslararası insan hakları sözleşmeleri hem de Anayasamız ile güvence altına alınan yaşam hakkının bir uzantısı olan “Sağlık Hakkı” içinde yer alır. Hasta Hakları bir insan hakkı olması ve kişiye sıkı sıkıya bağlı hak statüsünde olması sebebiyle **Türk Medeni Kanunu Madde 23.-** “Kimse, hak ve fiil ehliyetlerinden kısmen de olsa vazgeçemez. Kimse özgürlüklerinden vazgeçemez veya onları hukuka ya da ahlâka aykırı olarak sınırlayamaz. Yazılı rıza üzerine insan kökenli biyolojik maddelerin alınması, aşılması ve nakli mümkündür. Ancak, biyolojik madde verme borcu altına girmiş olandan edimini yerine getirmesi istenemez; maddî ve manevî tazminat isteminde bulunulamaz.”

Hükmü uyarınca devredilemez ve vazgeçilemez haklardır.

II. Hasta haklarına ilişkin Temel Düzenlemeler

1. Uluslararası Hukuk'taki Düzenlemeler

¹ Tuğçe Orel, “Hasta Hakları”, http://www.turkhukuksitesi.com/makale_1047.htm

² Av. Gültezer Hatırnaz Erol, “**Özel Hastanelerin Hukuki Sorumluluğu ve Hasta Hakları**”, Seçkin Yayıncılık,4. Bası, Sayfa 204

Alma Ata Bildirgesi (1978); Lizbon Bildirgesi (1981);Amsterdam bildirgesi (1994);Bali bildirgesi (1995); Biyotıp sözleşmesi ; Hasta Haklarına ilişkin Avrupa Statüsü; İnsan hakları evrensel Beyannamesi; İnsan hakları Avrupa Sözleşmesi; Çocuk hakları sözleşmesi'dir.

2. İç Hukuk'taki Düzenlemeler

türkiye cumhuriyeti anayasası; türk medeni kanunu; türk borçlar kanunu; türk ceza kanunu; hasta hakları yönetmeliği; hasta hakları uygulama genelgesi (1998); tıbbi deontoloji tüzüğü;1219 sayılı kanun ile Türk Tabipler Birliği Hekimlik Meslek Etiği Kuralları'dır. Hasta Haklarına ilişkin kapsamlı düzenleme 1998 tarihli Hasta Hakları Yönetmeliği ile yapılmıştır.

III. Hasta Hakları

1. Hastanın Rızasının Alınması

Tıbbi müdahalenin hukuka uygunluk şartı olan rızanın geçerliliği, hastanın yeterince aydınlatılmış olmasına bağlıdır. Aydınlanma, rızanın geçerlilik şartıdır. Aydınlatma yapılmadan alınan rıza ile yapılan tıbbi müdahale hastanın **geleceğini bizzat tayin hakkına ve dolayısıyla kişiliğine yönelik bir saldırı sayılacaktır**. Türk Hukuku'nda söz konusu hak AY m.17 ve TMK m.24'ten kaynaklanmaktadır. Çünkü yaşama hakkı kişinin kendi geleceğini bizzat tayin etme hakkını da kapsar. Bu maddeler gereğince kişinin rızası alınmaksızın şahsiyet haklarının kapsamına giren hayatına, sağlığına, vücut tamlığına yapılacak her türlü müdahale hukuka aykırıdır. Rıza, tıbbi müdahaleye maruz kalacak kişi tarafından gösterilmelidir³. **HHY m.31** “Rıza alınırken hastanın veya kanuni temsilcisinin tıbbi müdahalenin konusu ve sonuçları hakkında bilgilendirilip aydınlatılması esastır. Hastanın verdiği rıza, tıbbi müdahalenin gerektirdiği sürecin devamı olan ve zorunlu sayılabilecek rutin işlemleri de kapsar. Tıbbi müdahale, hasta tarafından verilen rızanın sınırları içerisinde olması gerekir. Hastaya tıbbi müdahalede bulunulurken yapılan işlemin genişletilmesi gereği doğduğunda müdahale genişletilmediği takdirde hastanın bir organının kaybına veya fonksiyonunu ifa edemez hale gelmesine yol açabilecek tıbbi zaruret hâlinde rıza aranmaksızın tıbbi müdahale genişletilebilir.” **HHY m.24/2** “Kanuni temsilcinin rızasının yeterli olduğu hallerde dahi, anlatılanları anlayabilecekleri ölçüde, küçük veya kısıtlı olan hastanın dinlenmesi suretiyle mümkün olduğu kadar bilgilendirme sürecine ve tedavisi ile ilgili alınacak kararlara katılımı sağlanır.” Hükümlerinden de anlaşılacağı üzere, tedaviye maruz kalacak olan hastaya hasta küçük veya kısıtlı olsa dahi, anlayacağı ölçüde bilgi verilmesi esastır ve tıbbi müdahale ancak usulünce aydınlatılmış olan hastanın rıza vermesi ve tıbbi müdahalenin bu rıza çerçevesinde gerçekleşmesi halinde hukuka uygun olacaktır. **HHY m.28** uyarınca ise mevzuatın öngördüğü istisnalar dışında **rızanın herhangi bir şekilde bağlı olmadığı** düzenlenmiştir.

2. Hastanın Aydınlatılması

Tıbbi müdahale için hastadan alınan rızanın hukuken geçerli olması hastanın kendisine uygulanacak tıbbi müdahale konusunda aydınlatılmış olmasına bağlıdır. Hasta teşhis veya tedavi için gereken tıbbi girişimlerle ilgili olarak yapılacak uygulamalar ve ortaya çıkabilecek riskler konusunda bilgilendirilmelidir. Aydınlatma yükümlülüğü, “teşhis” “süreç” ve “risk” aydınlatmalarını kapsar. Öncelikle hastaya teşhis edilen hastalık tüm özellikleriyle anlatılmalı,

³ Av. Gültezer Hatırmaz Erol, “Özel Hastanelerin Hukuki Sorumluluğu ve Hasta Hakları”, Seçkin Yayıncılık,4. Bası, Sayfa 207

sonrasında gerçekleşecek süreç, uygulanacak tedavi hakkında bilgilendirilmeli ve son olarak da tedavinin türü, şekli, kapsamı, olumlu ve olumsuz sonuçları ile doğması muhtemel riskler hakkında bilgilendirilmelidir. Hasta Hakları Yönetmeliği'nde yapılan değişiklikle eklenen m.24/son fıkrası ile tedavisi tamamlanan hastaya genel sağlık durumu ilaçları kontrol tarihleri uyması gereken diyet gibi taburcu sonrası tedavi planının da sağlık mensubu tarafından sözlü anlatılması ve bu planın anlatıldığı epikrizin bir nüshasının hastaya verilmesi düzenlemesi getirilmiş olup hastayı Aydınlatma Yükümlülüğü'nün kapsamı tedavi sonrasında da kapsayacak şekilde genişletilmiştir. ⁴**HHY m.18** uyarınca aydınlatma yapılırken bilgi sade bir şekilde, hastanın sosyal ve kültürel düzeyine uygun olarak anlayabileceği bir şekilde verilmelidir. Kural olarak bilgilendirmenin müdahaleyi gerçekleştirecek sağlık mensubu tarafından yapılması düzenlenmişse de bunun mümkün olmadığı durumlarda gerekli yeterliliğe sahip başka bir sağlık mensubu tarafından da bilgilendirmenin yapılabileceği belirtilmiştir. Bunların dışında aydınlatma konuşmasının müdahaleden “makul bir süre önce” yapılması gerekmektedir. Aydınlatma mevzuatta düzenlenmiş istisnalar dışında (Organ ve doku nakli kanunu, nüfus planlaması kanunu vb.) dışında **yazılı şekle bağlı değildir ve esasen “Aydınlatma konuşması” şeklinde yapılır.** Hastaya verilen form veya broşürler hiç bir zaman gerekli aydınlatma konuşmasının yerine geçemez. Hastanın küçük veya kısıtlı olması halinde ise hasta mümkün olduğunca bilgilendirilerek sürece katılmalı ancak kapsamlı aydınlatma veli veya vasisine mutlaka yapılmalıdır.

3. Tıbbi özen gösterilmesini isteme hakkı

HHY m.14 “Personel, hastanın durumunun gerektirdiği tıbbi özeni gösterir. Hastanın hayatını kurtarmak veya sağlığını korumak mümkün olmadığı takdirde dahi, ıstırabını azaltmaya veya dindirmeye çalışmak zorunludur.” Ve Hasta Hakları Statüsü m. 11 “*Her birey hastalığının her evresinde mümkün olduğu ölçüde acı ve sıkıntıdan korunma hakkına sahiptir. Sağlık Hizmetleri, bu bağlamda(bu amaçla) hastanın tedavisinin kolay ve rahat geçmesi için gerekli tedbirleri almalıdır.*” Hükümleri ile hastaların tedavileri süresince tıbbi özen gösterilmesini isteme hakkı düzenlenmiş olup, hastanın iyileşmesi mümkün olmasa dahi acısının dindirilmeye çalışılması ve esasen hastanın İnsanlık Onuru'nun korunması düzenlenmiştir.

4. Genel olarak bilgi isteme ve bilgi verilmesini yasaklama hakkı

HHY m. 15 ile bilgilendirmenin kapsamı düzenlenmiş olup, **HHY m.18; HHY m.19** ve **Hasta Haklarına İlişkin Avrupa Statüsü m.4/1,2 ve 3** uyarınca hastanın tıbbi müdahale öncesinde aydınlatılması dışında, müdahalenin her aşamasında bilgi isteme hakkı bulunmaktadır. Ayrıca **HHY m.20** “İlgili mevzuat hükümleri ve/veya yetkili mercilerce alınacak tedbirlerin gerektirdiği haller dışında; kişi, sağlık durumu hakkında kendisinin, yakınlarının ya da hiç kimsenin bilgilendirilmemesini talep edebilir. Bu durumda kişinin kararı yazılı olarak alınır. Hasta, bilgi verilmemesi talebini istediği zaman değiştirebilir ve bilgi verilmesini talep edebilir.” Hükümü Uyarınca **hastanın kendisinin veya yakınlarının bilgilendirilmemesini isteme hakkı da bulunmaktadır.**

5. Kayıtları İnceleme Hakkı

HHY m.16 Hasta, sağlık durumu ile ilgili bilgiler bulunan dosyayı ve kayıtları, doğrudan veya vekili veya kanuni temsilcisi vasıtası ile inceleyebilir ve bir suretini alabilir. Bu kayıtlar, sadece hastanın tedavisi ile doğrudan ilgili olanlar tarafından görülebilir.” Hükümü ile **Hasta**

⁴ Av. Gülşah Gözpinar Karan, “Özel Hastanelerin Hukuki Sorumluluğu”, Seçkin Yayıncılık, sayfa 63.

Haklarına ilişkin Avrupa Statüsü m.3/4 ve Hekimlik Meslek Etiği Kuralları m.31 düzenlemeleri uyarınca hasta her zaman hastane veya hekimden sağlık durumuna ilişkin kayıtları incelemeyi ve suretini almayı isteme hakkına sahiptir. Hastanın bu talebi üzerine ilgili kişilerin kayıtları incelemesini sağlama yükümlülüğü bulunmaktadır.

6. Hastanın Özel Yaşamının Gizliliğine saygı hakkı

Hastanın mahremiyeti **hastaya ait bilgilerin gizliliği** ile **hastanın beden mahremiyetini** kapsar. Bilgilerin gizliliği hastanın sırlarının saklanması ile bunların sağlanması için gerekli tedbirlerin alınmasını ifade eder. Bir diğer deyişle hastaya ait kayıtlar tutulurken ve arşivlenirken gereken önlemler alınmalı ve hastaya ait sırlar hiç bir surette açıklanmamalıdır. Beden mahremiyetinin korunması ise örneğin hastanın muayenesi yapılırken başkası tarafından görünmeyecek ayrı bir yerde muayenesinin yapılması gerekliliği şeklinde ortaya çıkar. Hastanın mahremiyet hakkı Yataklı Tedavi Kurumları İşletme Yönetmeliği m.7 ;**HHY m.21,m23** ve Hasta Haklarına İlişkin Avrupa Statüsü m.6 hükümlerinde düzenlenmiştir. Özetle bireyin sağlık durumuna veya ona uygulanan tedaviye ilişkin veriler gizli olmalı ve korunmalıdır. Hastaya ait bireysel bilgilerin arşivlenmesi hastanın daha sonra tedavi için başka bir kuruma başvurması halinde yarar sağlayabilecektir ve bu sebeple hastaya ilişkin kayıtların arşivlenmesi yükümlülüğü vardır. Ancak bu “hasta kayıtlarının tutulması yükümlülüğü” yine hastane işleticisi ve sağlık mensuplarının “sır saklama yükümlülüğü” ile birlikte anlam ifade eder aksi takdirde hastanın mahremiyet hakkı ihlal edilmiş olacaktır.⁵

7. Hastanın onuru ile ölme hakkı

Hasta hakları arasında yer alan temel haklardan birisi de hastanın onuru ile ölme hakkıdır. Hekimlerin hastanın sağlığına kavuşmasından önce acı ve ağrısını dindirme ya da azaltmak görevi de vardır. Hastanın ölüm sürecinde insan olarak sahip olduğu tüm haklar çerçevesinde yaşamının sona ermesi konusunda önlemler almak sağlık hizmeti veren tüm kişi ve kurumların sorumluluğudur.⁶ Bu husus **HHY m.14** “Personel, hastanın durumunun gerektirdiği tıbbi özeni gösterir. Hastanın hayatını kurtarmak veya sağlığını korumak mümkün olmadığı takdirde dahi, ıstırabını azaltmaya veya dindirmeye çalışmak zorunludur.” Hükümü ile düzenlenmiştir. Hastanın onuru ile ölme hakkı kapsamında tartışmalı bir konu ise kurtuluşu imkansız ve şifasız bir hastalığa yakalanan hastanın ıstırabını dindirmek için hastanın tıbbi yöntemlerle yaşamına son verilmesi (Aktif Ötenazi) veya hareketsiz kalarak ölümüne müdahale edilmemesi(Pasif Ötenazi) şeklinde meydana getirilebilecek olan “Ötenazi”dir. Hukukumuzda **HHY m.13** “Ötenazi yasaktır. Tıbbi gereklerden bahisle veya her ne suretle olursa olsun, hayat hakkından vazgeçilemez. Kendisinin veya bir başkasının talebi olsa dahil, kimsenin hayatına son verilemez.” hükmü uyarınca öğretilen bazı görüşlerce hastanın onuru ile ölme hakkı kapsamında olduğu savunulan “Ötenazi” yasaklanmıştır. **Belirtmek gerekir ki Dünya Tıp Birliği de Ötenazi’yi Tıp Etiği’ne aykırı bulmaktadır.**

8. Sağlık Personelini Tanıma, Seçme, Değiştirme Ve Sağlık Birimlerini Seçme Hakkı

Hastanın hekimi ya da kurumu seçme özgürlüğü, sağlık hizmetlerine ulaşma hakkı çerçevesinde anlaşılması gereken bir haktır. Hekimi seçme hakkı, sağlık sistemi içinde hastanın insan olarak onur ve saygınlığına değer veren, güvendiği ve inandığı bir hekime ulaşabilme

⁵ Av. Gültezer Hatırnaz Erol, “Özel Hastanelerin Hukuki Sorumluluğu ve Hasta Hakları”, Seçkin Yayıncılık, Sayfa 216

⁶ Av. Gültezer Hatırnaz Erol, “Özel Hastanelerin Hukuki Sorumluluğu ve Hasta Hakları”, Seçkin Yayıncılık, Sayfa 221

hakkı olarak açıklanabilir. **HHY m.9** “Hastaya talebi halinde, kendisine sağlık hizmeti verecek veya vermekte olan tabiplerin ve diğer personelin kimlikleri, görev ve unvanları hakkında bilgi verilir. Mevzuat ile belirlenmiş usullere uyulmak şartı ile hastanın, kendisine sağlık hizmeti verecek olan personeli serbestçe seçme, tedavisi ile ilgilenen tabibi değiştirme ve başka tabiplerin konsültasyonunu istemek hakkı vardır. Personeli seçme, tabibi değiştirme ve konsültasyon isteme hakları kullanıldığında, mevzuat ile belirlenen ücret farkı, bu hakları kullanan hasta tarafından karşılanır.” Hükmü ile bu hak düzenlenmiştir.

9. Tıbbi Gereklere Uygun Teşhis, Tedavi ve Bakım Hakkı

HHY m.11 “Hasta, modern tıbbi bilgi ve teknolojinin gereklerine uygun olarak teşhisinin konulmasını, tedavisinin yapılmasını ve bakımını istemek hakkına sahiptir. Tababetin ilkelerine ve tababet ile ilgili mevzuat hükümlerine aykırı veya aldatıcı mahiyette teşhis ve tedavi yapılamaz.” Hükmü ile **Hasta Haklarına ilişkin Avrupa Statüsü m.9** ve **m.10**'da düzenlenmiş olan bu hak kapsamında hastaların teşhis, tedavi ve bakımlarının tıbbi uygulama esaslarına uygun olmasının yanında ayrıca hastaların tıptaki yenilikler ile ortaya çıkan yeni yöntemlerden de yararlandırılması gerekmektedir.

10. Tıbbi Gereklilikler Dışında Müdahale Yasağı

HHY m.12 “Teşhis, tedavi veya korunma maksadı olmaksızın, ölüme veya hayati tehlikeye yol açabilecek veya vücut bütünlüğünü ihlal edebilecek veya akli veya bedeni mukavemeti azaltabilecek hiçbir şey yapılamaz ve talep de edilemez.” uyarınca hekim ve sağlık hizmeti sağlayıcıları her ne surette olursa olsun tıbbi gereklilikler dışında, **hastanın rızası olsa dahi**, tıbbi müdahalede bulunamaz.

11. Sağlık Hizmetlerinden Nasıl Faydalanabileceği Konusunda Bilgi İsteme Hakkı

HHY m.7 “Hasta, sağlık hizmetlerinden nasıl faydalanabileceği konusunda bilgi isteyebilir. Bu hak, hangi sağlık kuruluşundan hangi şartlara göre faydalanılabileceğini, sağlık kurum ve kuruluşları tarafından verilen her türlü hizmet ve imkanın neler olduğunu ve müracaat edilen kuruluştaki verilen sağlık hizmetlerinden faydalanma usulüne öğrenme haklarını da kapsar. Bütün sağlık kurum ve kuruluşları, hastayı birinci fıkra uyarınca bilgilendirmek için yeterli teknik donanımı haiz birimi oluşturmak; bu birimde, hastaya kesin ve yeterli bilgi verebilecek nitelik ve ehliyete sahip personeli daimi olarak istihdam etmek ve hastanın ihtiyacı olan birimlere kolayca ulaşabilmesini temin etmek üzere, kuruluşun uygun yerlerinde bilgilendirici tabela, broşür ve işaretler bulundurmak gibi tedbirleri almak zorundadırlar.” Hükmü uyarınca sağlık hizmetlerinden nasıl faydalanabileceği, şartların neler olduğu, sağlık kurumlarının hangi tür hizmetlerin verilebileceği hususlarında hastanın bilgi isteme hakkı bulunmaktadır ve sağlık kuruluşları bu hakkın yerine getirilebilmesi için gerekli yeterlilikte personel istihdam etmekle yükümlüdür.

12. Sağlık Hizmetlerinden Adalet ve Hakkaniyete Uygun Faydalanma Hakkı

HHY m. 6 “Hasta, adalet ve hakkaniyet ilkeleri çerçevesinde sağlıklı yaşamının teşvik edilmesine yönelik faaliyetler ve koruyucu sağlık hizmetleri de dahil olmak üzere, sağlık hizmetlerinden ihtiyaçlarına uygun olarak faydalanma hakkına sahiptir. Bu hak, sağlık hizmeti veren bütün kurum ve kuruluşlar ile sağlık hizmetinde görev alan personelin adalet ve hakkaniyet ilkelerine uygun hizmet verme yükümlülüklerini de içerir.” İle Biyotıp Sözleşmesi Sağlık Hizmetlerine Erişimde Adalet başlıklı m.3”Taraflar, sağlık gereksinimleri ve mevcut

kaynakları dikkate alarak, kendi yasal yetkileri dahilinde, uygun nitelikteki sağlık hizmetlerinden adil bir şekilde yararlanılmasını sağlayacak uygun tedbirleri alacaklardır.” Hükümü uyarınca sağlık hizmetlerine erişirken kendilerine adil davranılma, hiç bir suretle adaletsiz bir biçimde **sağlık hizmetine erişimlerinin engellenmesi veya geciktirilmesi** ile karşılaşmalarının sağlanmasını güvence altına alan bir haktır.

13. Hastaların İnanç ve Manevi kanaatlerine Uygun Manevi Yardım Alma Hakkı

Bu hak inancı olan bir kişinin ölüme yaklaştığı son anda inancının gereklerinin yerine getirmesine yardımcı olmak ve tersi bir durumda yani **hastanın inançsız olduğu bir durumda da kişiye inançlıymış gibi dinsel yardımda bulunmaya çalışmamak şeklinde kendini gösterir.** HHY m.38’de düzenlenmiş olan bu hak uyarınca kurum hizmetlerini aksatmama ve tedaviye müdahale etmeme şartıyla hastanın talebi üzerine hastaneye din görevlisi davet edilebilecektir.

14. İnsani Değerlere Saygı Gösterilmesi ve Ziyaret Hakkı

HHY m.39 uyarınca sağlık hizmetleri sunulurken hastaların kişilik hakları korunmalı, sağlık personelinde hasta, hasta yakını ve ziyaretçilere nazik ve şefkatli davranılmalı, tedavinin her aşamasında hastanın bedensel ve psikolojik durumu gözetilerek gerekli açıklamalar yapılmalı, sağlık hizmetinin verildiği yerler insan onuruyla bağdaşacak şekilde hijyenik olmalı ve hasta ziyaretçileri kabul edilirken hastaların huzur ve sükununu bozacak fiil ve tutumlarda bulunulmamalıdır.

15. Refakatçi Bulundurma Hakkı

HHY m.40 uyarınca tedavi ve muayene sırasında hastaya yardımcı olmak üzere, tedaviden sorumlu hekimin de uygun görmesi halinde refakatçi bulundurulabilecektir.

16. Hizmetin Sağlık Kurum ve Kuruluşu Dışında Verilmesi Hakkı

HHY m. 41- Hastalar, aşağıdaki hallerde sağlık hizmetlerinden buldukları yerlerde de faydalanabilirler:

- a) Koruyucu sağlık hizmetlerinin verilmesinde,
- b) Tıbbi sebeplerden dolayı sağlık kuruluşuna bizzat gidilemeyen veya götürülemeyen hallerde,
- c) Tabii afetler gibi olağanüstü hallerde.

Hizmetin sağlık kuruluşu dışında verilmesi ile ilgili usul ve esaslar, Bakanlık tarafından ayrıca düzenlenir. Hükümü ile düzenlenmiştir.

IV. Sonuç ve Değerlendirme

İnsan haklarının bir uzantısı sayılan hasta hakları tarihsel süreçte insan haklarından daha yavaş bir seyir izlemiş ancak netice itibariyle gerek ulusal gerek uluslararası pek çok düzenleme ile günümüzde önemi gittikçe daha da anlaşılan bir konu haline gelmiştir. Hasta Hakları hem hastalar hem de sağlık hizmeti sağlayıcıları bakımından tarafların aralarındaki iletişimin gelişebilmesi için uymakla zorunlu oldukları esas ve kuralları gösterir niteliktedir. Tıp alanındaki teknolojik gelişmeler ve sağlık hizmeti sağlayan kuruluşların artması ile birlikte günümüzde hastaların haklarının farkında olarak insancıl muamele görmeyi talep edebilmesi ve aksi takdirde yasal yollara başvurması ile hasta haklarına duyarlı hekimlerin yetiştirilmesi toplumun refah seviyesi ve Hasta Haklarının toplum nezdinde içselleştirilmesi

için büyük bir önem arz etmektedir.

KAYNAKÇA

1. Av. Gültezer Hatırnaz Erol, **Özel Hastanelerin Hukuki Sorumluluğu ve Hasta Hakları**, Seçkin yayıncılık, Ankara 2015
2. Av. Gülşah Gözpınar Karan, **Özel Hastanelerin Hukuki Sorumluluğu**, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2015
3. Tuğçe Orel, “**Hasta Hakları**”, http://www.turkhukusitesi.com/makale_1047.htm, Erişim Tarihi: 27.12.2017
4. Av. E. Ahşen Dinç, “**Hasta Haklarının Sağlık Hukuku Boyutuyla Değerlendirilmesi**”, http://www.istanbulsaglik.gov.tr/w/sb/duyurular/belge/av_ahsen_dinc_saglik_huhuk_hasta_hak_02072017.pdf, Erişim Tarihi:27.12.2017